

absynt

DAVID GRANN

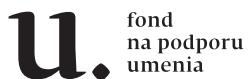
POSLEDNÁ PLAVBA LODE WAGER

Príbeh o stroškotaní,
vzbure a vražde

Nový dokumentárny román
od autora bestsellera
VRAHOVIA MESIACA KVETOV

absynt

Publikáciu z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia

Copyright © 2023 by David Grann
Published by arrangement with The Robbins Office,
Inc. International Rights Management: Susanna Lea Associates.
Translation © Samuel Marec
Design & Layout © Midfield Studio

ISBN 978-80-8203-550-9

DAVID GRANN

POSLEDNÁ
PLAVBA LODE
WAGER

**Príbeh o stroskotaní,
vzbure a vražde**

Preložil Samuel Marec

Venované Kyre, Zacharymu a Elle

„Sme hrdinami svojho vlastného príbehu.“

MARY Mc CARTHYOVÁ

„Možno obluda existuje... Možno ňou sme len my sami.“

WILLIAM GOLDING: *Pán múch*

OBSAH

Poznámka autora	11
Predhovor	13

PRVÁ ČASŤ

Drevený svet	17
---------------------	-----------

Prvá kapitola: Prvý poručík	19
Druhá kapitola: Urodzený dobrovoľník	37
Tretia kapitola: Delostrelec	53

DRUHÁ ČASŤ

V ústrety búrke	71
------------------------	-----------

Štvrtá kapitola: Približný odhad polohy	73
Piata kapitola: Búrka v búrke	85
Šiesta kapitola: Osamote	93
Siedma kapitola: Záliv bolesti	99

TRETIA ČASŤ

Vyhnanci	109
-----------------	------------

Ôsma kapitola: Stroskotanie	111
Deviata kapitola: Príšera	119
Desiata kapitola: Naše nové mesto	125
Jedenásta kapitola: Pútnici mora	135
Dvanásta kapitola: Kráľ hory Mount Misery	143
Trinásta kapitola: Extrémy	151
Štrnásta kapitola: Priazeň ľudí	155
Pätnásta kapitola: Archa	159
Šestnásta kapitola: Moji vzbúrenci	171

ŠTVRTÁ ČASŤ

Vyslobodenie

183

Sedemnásť kapitola: Byronova voľba	185
Osemnásť kapitola: Prístav Božej milosti	189
Deväťnásť kapitola: Strašenie	197
Dvadsať kapitola: Deň našej spásy	203

PIATA ČASŤ

Rozsudok

211

Dvadsať prvá kapitola: Literárna vzbura	213
Dvadsať druhá kapitola: Najväčší poklad	221
Dvadsať tretia kapitola: Škrabáci z Grub Street	233
Dvadsať štvrtá kapitola: Listina	243
Dvadsať piata kapitola: Vojenský súd	247
Dvadsať šiesta kapitola: Verzia, ktorá zvíťazila	255

Epilóg	263
Mapy	269
Obrazová príloha	275

Poďakovanie	299
Poznámky	303
Vybraná bibliografia	355
Poďakovanie prekladateľa	379

POZNÁMKA AUTORA

Musím sa priznať, že som nebol svedkom toho, ako loď narazila na skaly, ani toho, ako posádka zviazala kapitána. Na vlastné oči som nevidel ani úskoky a vraždu. Dlhé roky som však strávil štúdiom útržkov v archívoch: zápiskov vyblednutých od vody, rozpadávajúcich sa listov, polopravdivých denníkov, zachovaných úradných záznamov zo znepokojivého priebehu vojenského súdu. Najdôležitejšie je však to, že som skúmal rozprávania, ktoré v knižnej podobe vydali samotní aktéri udalostí, a tí neboli len ich svedkami, ale priamo ich aj ovplyvňovali. Pokúsil som sa zozbierať všetky fakty a zistiť, čo sa naozaj stalo. Aj napriek tomu nie je celkom možné vyznať sa v protirečivých, ba niekedy dokonca navzájom súperiacich pohľadoch. Namiesto vyriešenia všetkých rozdielov alebo vnášania ďalších nejasností do už aj tak nejasných indícií som sa pokúsil predostrieť verzie všetkých zúčastnených strán. Vynesenie konečného verdiktu a historického zhodnotenia je teda na vás.

PREDHOVOR

Jediným nestranným svedkom bolo slnko. Celé dni sledovalo, ako sa ten zvláštny predmet kolíše hore a dole na oceáne a ako ním vietor a vlny nemilosrdne pohadzujú. Raz alebo dvakrát plavidlo takmer narazilo do útesov a to mohol byť koniec nášho príbehu. Nejako – či už, ako neskôr tvrdili viacerí, vďaka priazni osudu, alebo obyčajnému šťastiu – však predsa len doplávalo k ostrovčeku, ktorý sa nachádza pri juhovýchodnom pobreží Brazílie, kde ho spozorovalo niekoľko miestnych obyvateľov.

Čln mal dĺžku vyše pätnásť metrov, šírku viac ako tri metre a pozoruhodnú kvalitu – napriek tomu vyzeral, akoby ho pozliepali zo zvyškov dreva a plátna a potom poriadne otĺkli. Plachty mal dotrhané a dno rozbité. Cez trup prenikala morská voda a zvnútra sa šírila prišerný zápach. Okolostojaci pristúpili bližšie a začuli strašidelné zvuky: na palube sa tlačili tri desiatky takmer na kosť vychudnutých mužov. Ich ošatenie sa takmer úplne rozpadlo. Tváre mali zahalené vlasmi, strapatými a slanými ako morské riasy.

Niektorí boli takí slabí, že nedokázali ani stáť. Jeden čoskoro vydýchol naposledy a skončil. Človek, ktorý zrejme člnu velil, sa však s nesmiernym vypätím vôle postavil a oznámil, že sú to stroskotanci z lode jeho veličenstva, britskej vojnovnej plachetnice *Wager*.

Keď táto správa dorazila do Anglicka, nikto jej neveril. V septembri 1740, počas imperiálneho konfliktu so Španielskom, loď *Wager* so zhromaždením dvestopäťdesiatimi dôstojníkmi a radovými námorníkmi na palube vyplávala z Portsmouthu ako súčasť flotily poverenej tajným poslaním: zajať španielsku galeónu, ktorá bola plná pokladov, a preto ju označovali za „najvyššiu odmenu všetkých oceánov“. Neďaleko Hornského

mysu, na samom konci juhoamerického svetadielu, sa flotila ocitla v hurikáne a predpokladalo sa, že *Wager* s celou posádkou išiel ku dnu. Od posledného pozorovania lode prešlo 283 dní a títo muži sa zrazu akýmsi zázrakom objavili v Brazílii.

Stroskotali na opustenom ostrove pri pobreží Patagónie. Väčšina dôstojníkov aj radových členov posádky zahynula, osemdesiatjeden preživších mužov sa však vydalo na cestu v improvizovanom člne, na ktorého výstavbu čiastočne poslúžil aj vrak samotného *Wagera*. Na palube sa tlačili tak, že sa takmer ani nemohli hýbať, prekonalí hrozivé vetry a prílivové vlny, ľadové búrky a zemetrasenia. Počas tejto vyčerpávajúcej plavby viac ako päťdesiat z nich zomrelo, a keď sa tých niekoľko zostávajúcich námorníkov o tri a pol mesiaca doplavilo do Brazílie, mali za sebou takmer päťtisíc kilometrov dlhú plavbu – v prípade stroskotancov ide o jednu z najdlhších zaznamenaných plavieb. Velebili ich vynaliezavosť a odvahu. Ako poznamenal veliaci celej skupiny, len ťažko sa dalo veriť, že „ľudský tvor dokáže zvládnuť také utrpenie, akým sme prešli“.

***

O šesť mesiacov sa k pevnine priplavil ďalší čln, ktorý pre zmenu vo fujavici pristál pri juhozápadnom pobreží Čile. Bol ešte menší ako jeho predchodca – išlo len o akýsi vydlabaný kmeň poháňaný plachtou z pozošívanych útržkov niekdajších plachiet. Na jeho palube sa nachádzali ďalší traja preživší členovia posádky a boli ešte v úbohejšom stave. Polonahí, vychudnutí na kosť, okolo nich lietali húfy hmyzu a hostili sa na zvyškoch mäsa. Jeden z nich bol natoľko delirický, že podľa jedného spoločníka „sa úplne pomiatol a nevedel si spomenúť, ako sa voláme... a ani ako sa volá on sám“.

Keď sa títo muži zotavili a vrátili sa do Anglicka, proti svojim druhom, ktorí sa doplavili do Brazílie, vzniesli šokujúce obvinenia. Tí podľa nich neboli žiadni hrdinovia – boli vzbúrenci. Nasledoval spor, počas ktorého obe strany prichádzali s obvineniami a protiobvineniami. Začalo byť jasné, že počas pobytu na opustenom ostrove sa dôstojníci a radoví námorníci z *Wagera* ocitli v tých najextrémnejších podmienkach a zo všetkých síl bojovali o život. Zápasili s hladom a teplotami pod bodom mrazu, napriek

tomu na ostrove vybudovali stanicu a snažili sa aj o napodobnenie námorníckeho systému velenia. Situácia sa však zhoršovala a stroskotanci z *Wagera* – títo údajní apoštoli osvietenstva – podľahli hobbsovskej morálnej skaze. Objavili sa znepriatelené frakcie a záškodníci, dochádzalo k štiepeniu a vraždám. Niekoľkí muži sa uchýlili k ľudozrúťstvu.

Hlavné postavy z každej skupiny si po návrate do Anglicka spolu s ich spojencami predvolala admirálita a čakal ich vojenský súd. Existovala hrozba, že počas procesu dôjde k odhaleniu skrytej povahy nielen obvinených, ale aj impéria, ktoré o sebe tvrdilo, že jeho úloha spočíva v šírení civilizácie.

Niekoľkí obvinení vydali svoje senzačné – a navzájom si výrazne odporujúce – verzie týchto udalostí, ktoré jeden z nich označil za „temný a komplikovaný“ príbeh. Správy z tejto výpravy ovplyvnili filozofov Rousseaua, Voltaira i Montesquieua a neskôr aj Charlesa Darwina a dvoch veľkých námorných románopiscov Hermana Melvilla a Patricka O'Briana. Hlavný cieľ obvinených spočíval v tom, aby na svoju stranu dostali admirálitu a verejnú mienku. Istý námorník z jednej skupiny spísal podľa vlastných slov „verné rozprávanie“ a trval na tom, že „pozorne som dbal na to, aby som nevlozil ani jediné slovo nepravdy: v diele, ktorého cieľom je záchrana autorovho charakteru, by predsa ľživosť akéhokoľvek druhu bola mimoriadne absurdná“. Vodca druhej strany vo svojom vlastnom rozprávaní, naopak, tvrdil, že jeho nepriatelia vytvorili „nedokonalý príbeh“ a „očiernili nás tým najhorším ohováraním“. Prisahal, že „stojíme a padáme s pravdou; ak nám pravda nestačí, tak nám nestačí nič“.

***

Všetci do chaotických udalostí našej vlastnej existencie vnášame istú koherenciu – teda význam. Prehrabávame sa nespracovanými výjavmi obsiahnutými v spomienkach, vyberáme z nich, prikrášľujeme ich, mažeme. Stávame sa hrdinami našich vlastných príbehov a vďaka tomu dokážeme žiť s tým, čo sme urobili – alebo neurobili.

Títo muži boli však presvedčení, že od príbehov, ktoré vyrozprávajú, závisia ich samotné životy. Ak by nedokázali prísť s presvedčivou verziou, mohli ľahko skončiť na rahne a odvisnúť.

PRVÁ ČASŤ

Drevený svet

PRVÁ KAPITOLA

PRVÝ PORUČÍK

Každý muž vo flotile si spolu s truhlicou niesol aj svoj vlastný ťaživý príbeh. Mohol to byť príbeh opovrhnutej lásky, utajeného odsúdenia do žalára alebo plačúcej tehotnej manželky zanechanej na brehu. Možno to bola túžba po sláve a bohatstve alebo strach zo smrti. Ani David Cheap, prvý poručík lode *Centurion*, ktorá bola vlajkovou loďou flotily, nebol v tomto smere výnimkou. Tento zavalitý Škót krátko po štyridsiatke, s príliš dlhým nosom a nepokojnými očami tiež utekal – a nielen pred hádkami o dedičstvo s bratom, ale aj pred veriteľmi, ktorí ho prenasledovali, i pred dlhmi, ktoré mu zas znemožňovali nájsť si vhodnú nevestu. Na pevnine Cheapa okrem nekonečnej márnej snahy vymaniť sa zo zákerných vôd minulosti pravdepodobne nič dobré nečakalo. Keď však sedel na zadnej palube britskej vojnovéj lode, keď sa s nakloneným klobúkom a ďalekohľadom plavil šírymi oceánmi, vyžarovala z neho sebaistota – niektorí ľudia by azda povedali, že aj s istým nádychom nadutosti. Onen drevený svet zaoceánskej lode – teda svet, v ktorom platili prísne pravidlá námorníctva, zákony mora a predovšetkým tvrdého bratstva mužov – mu bol útočiskom. Zrazu vnímal krištáľovo jasný poriadok, poznal svoj zmysel. Cheapova najnovšia úloha so sebou síce prinášala nespočetné riziká od chorôb a utopenia až po paľbu nepriateľského delostrelectva, zároveň mu však ponúkala aj to, po čom túžil: šancu konečne získať bohatú korisť, stať sa kapitánom vlastnej lode a pánom morí.

Problém však spočíval v tom, že Cheap sa z tej prekliatej súše nevedel dostať. Bol uväznený – vlastne prekliaty – v lodenici v Portsmouthe, pri kanáli La Manche, a s horúčkovitou márnosťou sa snažil, aby bola loď *Centurion* patrične vybavená a pripravená na plavbu. Jej masívny

drevený trup mal dĺžku takmer štyridsaťpäť a šírku vyše dvanásť metrov a bol ukotvený pri móle. Tesári, robotníci, ktorí mali na starosti tesnenie, strojáři a zámočníci sa po palubách pohybovali ako potkany (ktorých tam bolo tiež požeňnané). Z lode sa ozývala hotová kakofónia kladív a píľ. Dláždzené ulice okolo lodenice boli preplnené rachotiacimi kárami a kočmi, nosičmi, predavačmi, zlodejmi, námorníkmi a prostytutkami. Tento hluk v pravidelných intervaloch preťal hvizd bocmana, po ktorom sa námorníci vyhrnuli z krčiem, lúčili sa so starými alebo novými láskami a v snahe vyhnúť sa bitkám od dôstojníkov sa ponáhľali k odchádzajúcim lodiam.

Písal sa január 1740 a Britské impérium naplno mobilizovalo do vojny proti svojmu imperiálnemu rivalovi Španielsku. No a Cheapovým vyhliadkam nahrávalo aj to, že kapitána Georgea Ansona, pod ktorým slúžil na *Centurione*, vybrala admirálita na post komodora a v boji proti Španielsku mu do rúk zverila vedenie flotily piatich vojnových lodí. Toto povýšenie prišlo nečakane. Anson bol synom nevelmi významného vidieckeho šľachtica a nemal patróna; chýbalo mu to mazivo – alebo „postavenie“, ako sa to zdvorilo označovalo –, ktoré prialo kariérnemu postupu mnohých iných dôstojníkov a spolu s nimi aj ich mužov. Vtedy štyridsaťdvaročný Anson vstúpil do námorníctva vo veku štrnásť rokov a takmer tri desaťročia v ňom odslúžil bez toho, aby velil väčšiemu vojenskému ťaženiu alebo sa dočkal lukratívnej koristi.

Anson bol vysoký, mal podlhovastú tvár, vysoké čelo a udržiaval si odstup. Jeho modré oči boli nepreniknuteľné, a ak mu práve nerobili spoločnosť niekoľkí dôveryhodní priatelia, len zriedka otvoril ústa. „Anson, ako vždy, hovoril málo,“ poznamenal po stretnutí s ním istý štátnik. Ansonova korešpondencia mala ešte úspornejšiu podobu, akoby komodor pochyboval, že slovami dokáže vyjadriť to, čo videl alebo cítil. „Nerád čítal a ešte menej rád písal alebo diktoval listy a touto zdanlivou nebdalosťou si vyslúžil nevôľu mnohých,“ napísal o ňom jeden príbuzný. Istý diplomat zas neskôr poznamenal, že Anson toho o svete vedel tak málo, že ho síce „dookola prešiel, ale nikdy v ňom nebol“.

Napriek tomu admirálitu u Ansona upútalo to isté, čo si uňho počas dvoch rokov služby na *Centurione* všimol aj Cheap: že je to prvotriedny námorník. Anson o drevenom svete vedel úplne všetko; a rovnako

dôležité bolo tiež to, že zvládal sám seba – aj pod náporom si dokázal udržať pokoj a rozvahu. „Vyznával vznešené princípy úprimnosti a cti a do bodky ich dodržiaval,“ poznamenal jeden jeho príbuzný. Okrem Cheapa si Anson získal aj skupinu talentovaných mladších dôstojníkov a protežantov, ktorí všetci súťažili o jeho priazeň. Jeden z nich mu neskôr oznámil, že mu je zaviazaný viac ako vlastnému otcovi a urobí všetko, čo je v jeho silách, aby „som svojimi skutkami učinil zadosť vysokej mienke, ktorú o mne máte“. Ak by Anson uspel vo svojej novej úlohe komodora flotily, mohol by si vybrať kapitána celkom podľa vlastného uváženia. A Cheap, ktorý pôvodne slúžil ako Ansonov druhý poručík, bol teraz jeho pravou rukou.

Podobne ako Anson, aj Cheap strávil väčšinu svojho života na mori a viedol na ňom presne ten ťažký život, pred ktorým sa pôvodne pokúšal uniknúť. „Nikto, kto je dosť šikovný na to, aby sa dostal do väzenia, nechce byť námorníkom, lebo pobyt na lodi znamená pobyt vo väzení so šancou utopiť sa,“ poznamenal raz anglický spisovateľ Samuel Johnson. Cheapov otec vlastnil veľký majetok v škótskom grófstve Fife a jeden z titulov – druhý pán z Rossie – síce pôsobil vznešeným dojmom, v skutočnosti však veľmi vznešený nebol. Jeho motto vyryté na rodinnom erbe znelo *Ditat virtus*: „Cnosť obohacuje“. So svojou prvou manželkou mal sedem detí a po jej smrti nasledovalo ďalších šesť s druhou manželkou, vrátane Davida.

V roku 1705, keď mal David osem rokov, sa raz jeho otec vybral po kozie mlieko a zomrel. Ako bolo zvykom, najstarší mužský dedič – teda Davidov nevlastný brat James – zdedil väčšinu majetku. A tak sa s Davidom zahrávali sily, ktoré vôbec nevedel ovplyvniť, vo svete rozdelenom medzi prvorodených a mladších synov, medzi majetných a nemajetných. James, teraz s titulom tretieho pána z Rossie, navyše často zabúdal platiť apanáž, ktorá prislúchala jeho nevlastným bratom a sestram: niektoré rodinné putá boli evidentne silnejšie ako iné. David bol nútený nájsť si prácu, a tak sa učil za kupca, ale jeho dlhy rástli. V roku 1714 preto ako sedemnásťročný utiekol na more, pričom jeho rodina toto rozhodnutie evidentne privítala: „Čím skôr odíde, tým lepšie pre teba a pre mňa,“ napísal jeho poručník Davidovmu staršiemu bratovi.

Zdalo sa, že po týchto neúspechoch Cheapa ešte viac pohltili jeho neutíchajúce sny a bol rozhodnutý zvrátiť to, čo sám označoval za „nešťastný osud“. Celkom sám, pričom ho od sveta, ktorý poznal, bude deliť celý oceán, sa azda osvedčí v súbojoch s prírodným živlom – možno dokáže pokoriť tajfúny, zvíťazí nad nepriateľskými loďami, zachráni svojich druhov pred pohromami.

No hoci Cheap niekoľkokrát prenasledoval pirátov – medzi nimi aj jednorukého Íra Henryho Johnsona, ktorý strieľal svojou pištoľou tak, že si ju položil na kýpeť –, ukázalo sa, že všetky dovtedajšie plavby boli viac-menej bezvýznamné. Vyslali ho hliadkovať do Západnej Indie, čo sa pre hroziace choroby vo všeobecnosti považovalo za najhoršie možné pridelenie v celom námorníctve. Žltá horúčka. Dyzentéria. Horúčka dengue. Cholera.

Ale Cheap to vydržal. Nezaslúžil by si za to aspoň niečo? Navyše si získal aj Ansonovu dôveru a dočkal sa povýšenia na prvého poručíka. U Ansona mu nepochybne pomohol aj spoločný odpor voči hlúpym rečiam, ktoré Cheap nazval „chvastavým správaním“. Istý škótsky kazateľ, ktorý sa s Cheapom neskôr zblížil, poznamenal, že Anson ho zamestnal preto, lebo Cheap bol „človek s rozumom a vedomosťami“. Niekdajší bezprizorný dlžník sa tak nachádzal len jednu úroveň pod svojou vytúženou kapitánskou hodnosťou. A keď vypukla vojna proti Španielsku, prvýkrát sa chystal vyraziť do ostrého boja.

***

Tento konflikt bol výsledkom nekonečných súbojov medzi európskymi mocnosťami, ktoré boli zas dôsledkom ich snáh o rozšírenie svojich impérií. Každá krajina sa usilovala dobyť alebo ovládnuť čoraz väčšie územia, získať monopol a využívať cenné prírodné zdroje a obchodné trhy patriace iným krajinám. Počas toho si európske mocnosti podrobili a vyhubili obrovské množstvo pôvodných obyvateľov. Svoj bezohľadný sebecký záujem – vrátane kalkulovania s neustále sa rozrastajúcim atlantickým obchodom s otrokmi – pritom ospravedlňovali tvrdením, že do temných zákutí zeme šíria civilizáciu. V Latinskej Amerike dlho dominovalo Španielsko, ale Veľká Británia, ktorá už disponovala kolóniami

na východnom pobreží amerického kontinentu, bola čoraz silnejšia a najmä rozhodnutá nadvládu svojho rivala prelomiť.

Potom, v roku 1738, britského obchodníka menom Robert Jenkins predvolali pred parlament, kde údajne tvrdil, že jeho škuner v Kari-biku napadol istý španielsky dôstojník, obvinil ho z pašovania cukru zo španielskych kolónií a odrezal mu ľavé ucho. Jenkins údajne ukázal svoj odrezaný orgán naložený v sklenenom pohári a prisahal „pomstu v mene svojej krajiny“. Tento incident viedol k ešte väčšiemu nárastu vášní v parlamente i medzi pamfletistami, ktorí ľudí burcovali k volaniu po krvi – ucho za ucho – a tiež po slušnom množstve koristi. Konflikt, ktorý nasledoval, sa do dejín zapísal ako vojna o Jenkinsovo ucho.

Britské úrady čoskoro vymysleli plán útoku priamo na centrum španielskeho koloniálneho bohatstva: na mesto Cartagena. Práve z tohto juhoamerického mesta na brehu Karibského mora sa totiž do Španielska v ozbrojených konvojoch plavila väčšina striebra vyťaženeho v peruánskych baniach. Britský útok, ktorého súčasťou bola obrovská flotila stoosemdesiatich šiestich lodí pod vedením admirála Edwarda Vernona, mal byť najväčším obojživelným útokom v histórii. Zároveň však existovala aj iná, oveľa menšia operácia: tá, ktorú dostal na starosť komodor Anson.

Ten mal totiž s piatimi vojnovými loďami, prieskumným škunerom a dvoma tisíckami mužov preplávať cez Atlantik, oboplávať Hornský mys, „zajať, potopiť, vypáliť alebo iným spôsobom zničiť“ nepriateľské lode a oslabiť tak španielske pozície od tichomorského pobrežia Ameriky až po Filipíny. Keď britská vláda vymýšľala tento plán, chcela sa vyhnúť dojmu, že ide len o obyčajnú podporu pirátstva. Jeho podstata si napriek tomu vyžadovala akt otvorenej lúpeže: cieľom bolo totiž získanie kontroly nad španielskou galeónou naloženou panenským striebrom a stovkami tisíc strieborných mincí. Španielsko takúto galeónu – nie vždy to bola tá istá loď – dvakrát do roka posielalo z Mexika na Filipíny. Jej úlohou bolo nakúpiť hodváb, korenie a iné ázijské komodity, ktoré sa zas obratom predávali v Európe a na americkom kontinente. Práve takýto výmenný obchod predstavoval kľúčové prepojenia v španielskom globálnom obchodnom impériu.

Cheap a ostatní námorníci poverení vykonaním tejto misie pritom len zriedka disponovali informáciami o cieľoch svojich vládcov – motivovala

ich celkom iná lákavá perspektíva: podiel na poklade. Kaplán slúžiaci na *Centurione*, dvadsaťdvaročný reverend Richard Walter, ktorý neskôr zostavil správu o plavbe, označil galeónu za „najžiadanejšiu korisť, na akú bolo možné kdekoľvek na svete naraziť“.

Ak Anson a jeho muži zvíťazia – slovami admirality, „ak sa Boh rozhodne požehnať našim zbraňami“ –, budú pokračovať v plavbe okolo celej zemegule, až kým sa nevrátia domov. Admirality poskytla Ansonovi kód a šifru na písomnú komunikáciu a istý úradník varoval, že misia sa musí vykonať „najtajnejším a najrýchlejším spôsobom“. Inak by totiž Ansonovo loďstvo mohla zachytiť a zničiť veľká španielska flotila, ktorá sa zhromažďovala pod velením Dona Josého Pizarra.

***

Cheapa čakala zatiaľ najnebezpečnejšia a najdlhšia expedícia – bude preč možno až tri roky. Zároveň sa však považoval aj za túlavého rytiera morí, ktorý hľadá „najvyššiu odmenu všetkých oceánov“. No a popritom sa mu možno podarí stať aj kapitánom.

Zároveň sa Cheap obával, že ak sa flotila čoskoro nevydá na cestu, celú výpravu zahubí sila ešte nebezpečnejšia ako španielska armáda: rozbúrené vody okolo Hornského mysu. Tento prieliv, v ktorom bežne fúka vietor so silou víchrice, vlny dosahujú výšku vyše troch desiatok metrov a v tme sa ukrývajú ľadovce, dovtedy úspešne zdolalo len niekoľko britských moreplavcov. Námorníci boli presvedčení, že najväčšiu šancu na prežitie majú počas leta na južnej pologuli, teda od decembra do februára. Reverend Walter to označil za „kľúčové maximum“ a vysvetlil, že počas zimy sú tamojšie vody nielen búrlivejšie a teploty sa pohybujú pod bodom mrazu, no bádatelia majú zároveň k dispozícii aj menej denného svetla na prieskum nezmapovaného pobrežia. Presvedčal, že zo všetkých týchto dôvodov je plavba okolo tamojších neznámych brehov „vrcholne desivá a príšerná“.

Odkedy však v októbri 1739 bola vyhlásená vojna, uviazla loď *Centurion*, spolu so všetkými ostatnými vojnovými loďami flotily – vrátane *Gloucesteru*, *Pearl* a *Severn*, v Anglicku, kde čakala na potrebné opravy a prípravu na ďalšiu plavbu. Januárové dni roku 1740 plynuli a Cheap

bol len bezmocným divákom. Nič sa nezmenilo ani vo februári a marci. Od vyhlásenia vojny proti Španielsku už uplynul takmer polrok a flotila ešte stále nebola pripravená na plavbu.

Mala predstavovať obrovskú silu. Vojnové lode patrili medzi najzložitejšie stroje, aké v tom čase existovali: pripomínali impozantné drevené hrady, ktoré sa pomocou vetra a plachiet plavili oceánmi. Zároveň odrážali aj dvojakú povahu svojich stvoriteľov a boli nielen vražednými nástrojmi, ale aj domovom stoviek námorníkov, ktorí spolu nažívali ako jedna rodina. V tejto smrtiacej námornej šachovej partii boli jednotlivé figúrky rozmiestňované po celom svete a ich úlohou bolo naplnenie predstavy sira Waltera Raleigha: „Ten, kto vládne moriam, vládne aj svetovému obchodu; ten, kto vládne svetovému obchodu, vládne aj svetovému bohatstvu.“

Cheap si uvedomoval, aká výnimočná loď je *Centurion*. Bolo to rýchle a mohutné plavidlo, ktoré vážilo zhruba tisíc ton a rovnako ako ostatné vojnové lode v Ansonovej flotile disponovalo troma vysokými stožiarimi s krížnymi rahnami – teda drevenými trámami, z ktorých sa rozvinuli plachty. *Centurion* ich naraz mohol rozvinúť až osemnásť. Jeho trup sa blyštal lesklým lakom a okolo kormidla ho zdobil zlatý reliéf postáv z gréckej mytológie vrátane Poseidóna. Na prove sa nachádzala päťmetrová drevorezba leva natretá výraznou červenou farbou. Pre vyššiu odolnosť voči delostreleckej palbe sa na kormidle nachádzala dvojité vrstvy drevených trámov, takže na niektorých miestach ich hrúbka presahovala tri metre. Loď mala niekoľko na sebe položených palúb, pričom z dvoch trčali do oboch strán delostrelecké kanóny – ich výhražné čierne papule vytrčali zo štvorcových strieňní. Pätnásťročný kadet Augustus Keppel, ktorý patril medzi Ansonových protežantov, sa vychvaľoval, že ostatné vojnové lode nemajú voči mocnému *Centurionu* „ani najmenšiu šancu“.

Výstavba, oprava a vybavenie týchto plavidiel predstavovali aj v najlepšej situácii úlohu hodnú Herkula. V čase vojny vyvolali zmätok. Kráľovské lodenice, ktoré patrili medzi najväčšie výrobné závody na svete, boli preťažené loďami – deravými loďami, napoly hotovými loďami aj loďami, ktoré bolo treba vyložiť alebo naložiť. Ansonove plavidlá sa nachádzali v takzvanom Rotten Row, čiže Prehnitom rade. Vojnové